

RAISIO KAUPUNKI KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA MAAKUNTAKAAVA

Merkinnät:

- Raision kaupungin raja
- Keskikaupungin osayleiskaava-alue

Maakuntakaavan merkinnät pääpiireittäin suunnittelualueella:

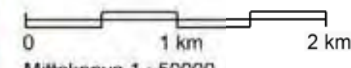
- Kупunkikehittämisen kohdealue
 - Yhdyskuntarakennetta tulee tiivistää ja rakennustehokkuutta lisätä alueella.
 - Rakenteen tiivistämisen tulee olla ympäristön laatua kehittävä.

Aluevaraukset:

- A** Taajama-omintojen alue
 - Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät asumisen ja muiden taajamatoimintojen alueet. Sisältää asuinalueiden lisäksi paikallisia palvelukeskuksia, työpaikka-alueita ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia pienehköjäteollisuusalueita sekä seututeitäpienempiäliikenneväyliä, lähivirkistysalueita sekä erityisalueita.
- TP** Työpaikka-alue
 - Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävien julkisten tai yksityisten palvelujen sekä aluerakenteen tai liikenteellisen sijainnin kannalta keskeisten, tilaa vievien toimitilakeskittymien ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien teollisuustoimintojen alue. Sisältää myös pienehköjä asunto-alueita.
- C** Keskustatoimintojen alue
 - Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueet sekä niihin liittyvät liikennealueet ja puistot. Sisältää myös keskusta-asumisen.
- V** Virkistysalue
 - Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät ulkoilu-, retkeily-, urheilu- ja muut virkistysalueet.

Suojelukohde:

- SL** Luontokohde
SL 123456
- Tunnus viittaa luettelon inventoiduista luontokohdeista ja -alueista.
- SM** Muinaismuistokohde
SM 123456
- Tunnus viittaa luettelon inventoiduista muinaisjäännöskohdeista ja -alueista.
- SR** Suojeltava rakennetun ympäristön kokonaisuus
- Tunnus viittaa luettelon inventoiduista rakennetun ympäristön kokonaisuuksista ja alueista.

RAISION KAUPUNKI KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA TURUN KAUPUNKISEUDUN RAKENNEMALLIEHDOTUS 2035

Ydinkaupunkiseudun maankäytön muutosalueet

 Raision kaupungin raja

Karttamerkinnot:

Uudet tai merkittävästi kehitettävät alueet

- Keskustatoimintojen alue
Alueelle sijoittuu keskustahakuisia julkisia ja kaupallisia palveluita, työpaikkoja sekä asumista.
- Täydentävä asuinalue (AP)
- Täydentävä asuinalue (AK)
- Täydentävä työpaikka-alue
- Uusi asuinalue (AO)
- Uusi asuinalue (AP)
- Uusi asuinalue (AK)
- Uusi työpaikka-alue

 Keskustatoimintojen alueeksi kehitettävä alue

 Kehitettävän, toimintoiltaan sekoittuneen kaupunkiympäristön alue.

29 Alueen numero

 Kehitettävä kaupunkiseudun vihervyöhyke

 Vaihtoehtoinen seudullisen jätevoimalan sijaintipaikka

 Muu ympäristöhäiriötä aiheuttava toiminto

Keskusverkko

 Kaupunkiseudun keskus

 Aluekeskus

 Lähikeskus

Liikennejärjestelmä

 Pikarailtietie

 Kaupunkiliikenteen runkolinja

 Kaupunkiliikenteen runkolinja (työpaikkarunkolinja)

 Tiheä seutulinja

Lisäksi joukkoliikennejärjestelmään sisältyy alempitason bussilinjoja, joita ei ole osoitettu kartalla.

 Maakunnallisen paikallisjunaliikenteen verkko

 Uusi liikenneyhteys

 Yhteysvaraus

 Junaliikenteen seisake

 Lentotaseama

 Satama

 Joukkoliikenteen solmupiste

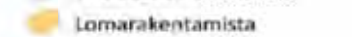
Nykyinen maankäyttö

 Asuinrakentamista

 Liike- tai julkista rakentamista

 Teollisuusrakentamista

 Lomarakentamista

 0 1 km 2 km

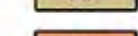

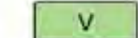
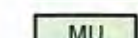

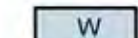

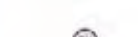

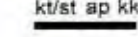

MAANKÄYTTÖPALVELUT 12.5.2014

LIITE 2

RAISION KAUPUNKI KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA YLEISKAAVA 2020

 Keski­kaupungin osayleiskaava-alueen rajaus

Yleiskaavamerkin­nät ja määräykset pääpiirteissään suunnittelualueella:

- C Ydrikeskustan alue.
- KA Asumispainotteinen keskustatoimintojen alue.
- A Pääkäytöltään asumisen alue.
- AP Pientalovaltainen asuntoalue.
- PKA Yksityisten ja julkisten palvelujen, tutkimuksen, tuotekehittelyn ja -valmistuksen alue.
- V Virkistys- ja viheralue.
- MU Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta / ympäristöarvoja.
- W Vesialue.
- res Yhdyskuntarakenteen mahdollinen laajennusalue.
- Vuonna 2002 rakentamaton tai saman vuoden käytöstä olennaisesti muuttuva alue. (Vär käyttö­tar­koi­tuksen mukaan.)
- ■ Suojelu- tai muinaismuistokohde.
- ■ Arkkitehtuuriltaan tai historialliselta perinnöltään merkittävät, ominaisuuksiltaan säilytettävät kohteet.
- py Julkisten kaupunginosa- tai erityispalvelujen alue.
- ▲ Virkistys- tai matkailukohde.
- vt** Tiet / Kadut:
 vt Kaksiajorotainen valtatie
 kt/st Kantatie/Seututie
 ap Alueellinen pääväylä
 kk Kokoojakatu
- ← → Kadun yhteistarve.
- Päärata ja liikennepaikka.
- Ulkoilureitti.
- Z Johtolinja / Maanalainen johtolinja.
 Z suurjännitelinja, J jätevesilinja,
 K maakaasulinja, L kaukolämpölinja,
 V vesijohtolinja
- Punainen väri osoittaa suunnitellut, edellä mainitut väylät, ulkoilureitit sekä johtolinjat.
- Violetti väri osoittaa kaupunkikuvallisesti merkittävät väylät.
- Maisemallisesti arvokas alue.
- Alue, jolla on säilytettäviä ympäristöarvoja.

0 500 m
Mittakaava 1 : 15000

RAISION KAUPUNKI
KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA

ASEMAKAAVATILANNE 12.5.2014

Merkinnät:

- Asuinpienalojen sekä rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue (A, AK, AP, AR, AO)
- Yleisten rakennusten korttelialue (mm. Y, YO, YS, YK, ...)
- Liike- ja toimistorakennusten korttelialue (mm. K, KL, KM, ...)
- Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue (mm. T, TT, TY, ...)
- Virkistysalue (mm. V, VP, VL, ...)
- Loma- ja matkailualue (mm. R, RA, RP, ...)
- Liikennealue (mm. L, LT, LY, LR, ...)
- Autopaikkojen, huoltoaseman yms. korttelialue (mm. LPA, LH, ...)
- Erityisalue (mm. E, ET, ...)
- Hautausmaa- tai suojaviheralue (EH, EV)
- Suojelualue (mm. S, SL, ...)
- Vesialue (W)

0 500 m
Mittakaava 1 : 11000

**RAISIO KAUPUNKI
KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA
OSAYLEISKAAVA-ALUEEN
SIJAINTI JA RAJAUS**

Merkinnät:

 Keskikaupungin osayleiskaavan aluerajaus

0 500 m
Mittakaava 1 : 11000

MAANKÄYTTÖPALVELUT 12.5.2014

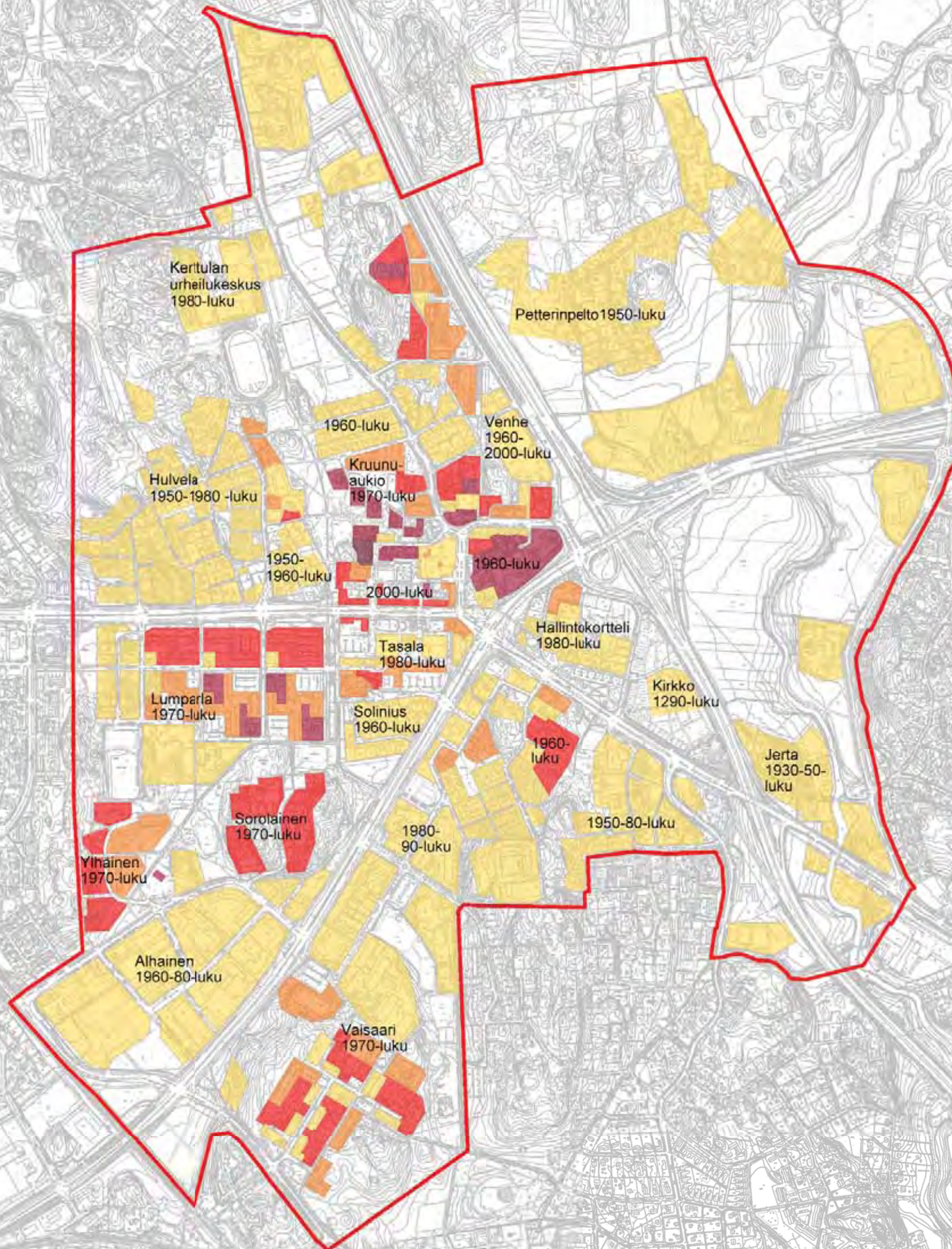
LIITE 5

RAISION KAUPUNKI
KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA

RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Merkinnät:

- I-II KERROSTA
- III-IV KERROSTA
- V-VI KERROSTA
- VII-X KERROSTA
- TORNITALO

0 500 m
Mittakaava 1 : 11000

RAISION KAUPUNKI
KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA
RAKENNUSOIKEUDEN
TOTEUTUMINEN 12.5.2014

Merkinnät:

- RAKENNUSOIKEUS KÄYTTÄMÄTTÄ
- RAKENNUSOIKEUDESTA KÄYTETTY ALLE 50%
- RAKENNUSOIKEUDESTA KÄYTETTY 50-75%
- RAKENNUSOIKEUS YLITETTY (YLI 120%)
- TONTTI EI KAAVAN MUKAISESSA KÄYTÖSSÄ

SELVITYS EI KOSKE
ERILLISPIENTALOJEN KORTTELIALUEITA

0 500 m
Mittakaava 1 : 11000

RAISION KAUPUNKI
KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA
RAISION KULTTUURIYMPÄRISTÖ
JA VANHA RAKENNUSKANTA

MERKINNÄT:

RAKENNUSTEN ARVOTTAMINEN, MUSEOVIRASTO 2012

- Valtakunnallisesti arvokas kohde.
- Seudullisesti arvokas kohde.
- Paikallisesti arvokas kohde.
- Historiallisesti arvokas kohde.
- Maisemallisesti arvokas kohde.
- Rakennus tai rakennusryhmä, inventoitu 2012.
- Arkkitehtonisesti merkittävät kohteet kaupunkikuvassa.

SUOJELTAVAT TEKNISET LAITTEET JA
YKSITYISKOHDAT

- Vanhan Raumantien betonipäällysteinen osa

VANHA RAKENNUSKANTA

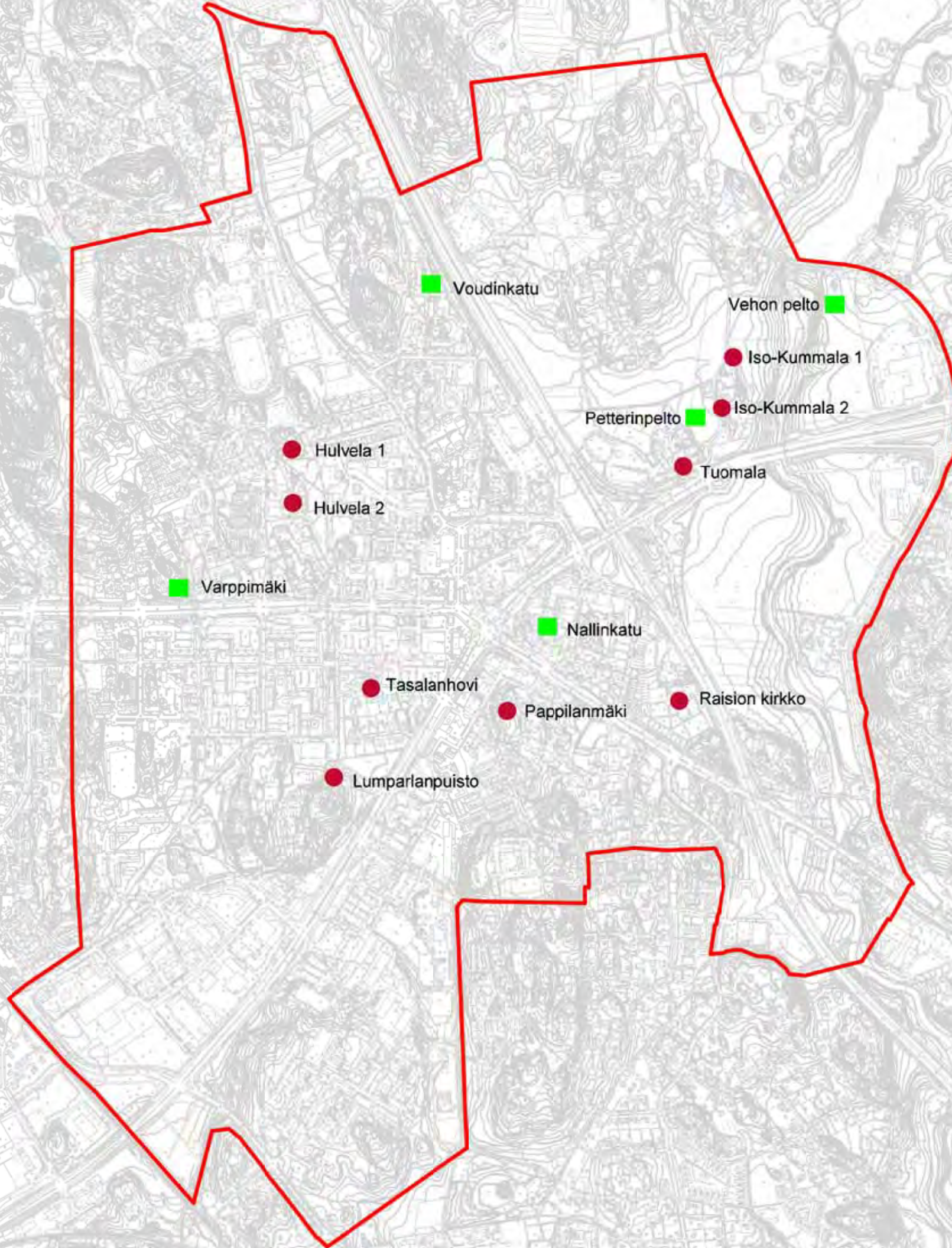
Lähde: Teija Mustonen, Raision keskustan täydennysinventointi, 2012.

0 500 m
Mittakaava 1 : 11000

MUINAISMUISTOT

Merkinnät:

- YLEISKAAVASSA JA MAAKUNTAKAAVASSA
- MUSEOVIRASTO,
KULTTUURIYMPÄRISTÖ REKISTERIPORTAALI

0 500 m
Mittakaava 1 : 11000

MAANKÄYTTÖPALVELUT 12.5.2014
tark. 1.6.2015

RAISION KAUPUNKI
KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA
EKOLOGISET KÄYTÄVÄT

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA MERKITTÄVÄT:

- LUONNONMUKAISET METSÄISET ALUEET
- KULTTUURIYMPÄRISTÖT (KALLIOKETOJA, JOUTOMAITA, VANHOJA PIHAPIIREJÄ)

EKOLOGISTEN YHTEYKSIEN KANNALTA MERKITTÄVÄT:

- IHMISTOIMINNAN LEIMAAMAT METSÄISET ALUEET

Leena Lehtomaa / Kaavoitusosasto 11.11.1996

0 500 m
Mittakaava 1 : 11000

MAANKÄYTTÖPALVELUT 12.5.2014

LIITE 10a

Vastaanottaja
Raision kaupunki

Asiakirjatyyppi
Maisematilan kehittymisen selvitys

Päivämäärä
10/2012

RAISION KESKIKAUPUNGIN OSAYLEISKAAVA
MAISEMATILAN
KEHITTÄMISEN SELVITYS

SISÄLTÖ

1.	Johdanto	3
2.	Kohde	3
2.1	Sijainti ja alueen yleiskuvaus	3
2.2	Lyhyt katsaus alueen maisemahistoriaan	4
2.3	Osayleiskaavan tavoitteet alueen maiseman kannalta	6
3.	Selvitys	7
3.1	Maiseman suurmuodot ja maisemakuva	7
3.2	Maisemahistoriaa 1900-luvulla	7
3.3	Rakentamisen kehittyminen 1900-luvulta steenpäin	10
3.4	Maisematilallinen tarkastelu	11
3.4.1	Rakentamisen määrä eri vuosikymmeninä	13
3.4.2	Rakentamisen määrä eri vuosikymmeninä, koosteen purku	14
4.	Yhteenveto	17

1. JOHDANTO

Ramboll Finland Oy on tehnyt Raision kaupungin toimeksiannosta maisematilan kehittämisen selvityksen osana Raision keskikaupungin osayleiskaavaan liittyviä selvityksiä. Selvitys on tehty, jotta kaavoitustyötä olisi mahdollista ohjata siten, että maisemahistoriallisia seikkoja ja arvoja voidaan huomioida entistä monipuolisemmin. Selvitys on tehty yhdistämällä lähtötietoaaineistoja ja tarkastelemalla kohdealuetta maastossa.

Ramboll Finland Oy:ssä työstä vastasi projektipäällikkönä maisema-arkkitehti Johanna Karelahti.

2. KOHDE

2.1 Sijainti ja alueen yleiskuvaus

Selvityksen kohteena on Raision keskikaupungin valmisteilla olevan osayleiskaavan kaava-alue. Alue sijaitsee Raision keskustassa ulottuen Raisionjokilaaksosta idässä Uudenkaupungin rautatiehen lännessä ja kulttuurikortteleista (oppilaitokset ja kirjasto) etelässä Kerttulan urheilupuistoon pohjoisessa. Alue rajautuu pohjoisessa Kustavintien ja Raumantien (Vt 8) osalta Pohjoisten alueiden osayleiskaavaan. Koillis-lounaissuunnassa alueen mitta on noin 2,5 km ja etelä-pohjoissuunnassa niinkään noin 2,5 km. Laajuus on 442 hehtaaria.

Osayleiskaava-alueella risteävät kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävät E18 (Nesteentie, kantatie 40) ja E8 (Raumantie, valtatie 8) sekä seudullisesti merkittävä alueellinen pääkatu (Raisiontie). Alueen itäosien halki virtaa Raisionjoki. Raisionjoen tienoo ja paikoin alueen pohjoisosat ovat kevyemmin rakennettuja, mutta muuten suunnittelualue on varsin tiiviisti rakennettu. Alueella asuu noin 6800 asukasta.

Kuva 1. Suunnittelualue osoitekartalla.

Kuva 2. Suunnittelualue ortokuvassa.

2.2 Lyhyt katsaus alueen maisemahistoriaan

Raisio kuuluu sekä geologisesti että arkeologisesti Varsinais-Suomen nuoriin paikkakuntiin. 3000 vuotta eKr vain muutamat saaret, nykyiset korkeimmat kalliokukkulat pistivät esiin merestä. Raision alue kuuluu jääkauden jälkivaiheissa huuhtoutuneisiin alueisiin; koko kaupungin alue on ollut merenpinnan alapuolella jääkautta seuranneiden merivaiheiden alkaessa. Tämä on johtanut maisemassa siihen, että lakialueet, entiset meren kallioluodot ovat karuja ja laaksoihin, entisiin merenlahtiin on kerrostunut huuhtoutuneita hienojakoisia maalajeja. Laajimmat savitasanteet esiintyvät jokilaaksoissa 10 metrin korkeuskäyrän alapuolella.

Kivikauden aikaiset löydöt Raisiossa ovat merenpinnan korkeudesta johtuen vähäiset. Pronssikaudelta esinelöytöjä ei ole tehty lainkaan. Maankohoamisen ja esihistoriallisten löytöjen perusteella vanhin asutus suunnittelualueella

on asettunut Raisionjoen vaikutuspiiriin. Viikinkikaudelta noin 800-luvulta alkavat kalmistot, jotka osoittavat asutuksen olemassaolon ja kiinteyden.

Alueelta on ollut tätä tarkastelua varten saatavissa vain vähän historiallista kartta-aineistoa ja sekin on ollut varsin karkeapiirteistä. Kuva alueesta hahmottuu kuitenkin: viljely ja laidunnus ovat olleet laajamittaista ainakin 1700-luvun loppupuolelta alkaen ja käsittäneet lähes koko nykyisen kaupunkikeskustan alueen. Asutus on sijoittunut perinteisesti laaksosta nousevien kumpareiden rinteille paikkoihin, joissa perustamisolot ovat hyvät ja pienilmasto asumisen kannalta edullinen.

Raision kulttuurimaisema kehittyi tuhannen vuoden ajan paljolti luonnon ehtojen mukaisesti. 1800-luvun lopulla viljely rationalisoitui ja etenkin niittyjen osuus maisemassa väheni huomattavasti, kun niitä otettiin tehokkaamman nurmi- ja viljanviljelyn piiriin. 1900-luvun loppupuoliskolla karjat vähentyivät ja samalla väheni myös laiduntaminen. Suunnittelualueella nautojen sijaan ovat Petterinpellossa tulleet hevoset ja niiden laitumet ovatkin suora yhteys alueen tuhatvuotiseen agraariseen historiaan. Muualla Raision keskusta-alueella tuo yhteys on katkennut tai ainakin muuttunut vaikeammin havaittavaksi.

Kuva 3. Raision keskustan länsipuolta 1700-luvun lopun sotilas-kartassa. Pello ja niitty dominoivat maisemaa.

Kuva 4. Raision seutua Kalmbergin kartassa vuodelta 1855. Karkeapiirteisestä kartasta hahmottuu avoimen viljelymaan laajuus Raision nykyisen keskustan alueella.

2.3 Osayleiskaavan tavoitteet alueen maiseman kannalta

Varsinais-Suomen maakuntasuunnitelmasta 2030 johdettavia maisemaan liittyviä tavoitteita on, että aluerakennetta kehitetään tiivistämällä nykyistä rakennetta eikä uusia merkittäviä keskuksia perusteta.

Varsinais-Suomen liikennestrategiassa 2030 edellytetään, että liikennetarkaisut toteutetaan arvokasta kulttuurimaisemaa sekä viihtyisiä kaupunki- ja kylämiljöitä kunnioittaen.

Lounais-Suomen ympäristöstrategiassa 2020 edellytetään, että luonnonmaiseman ja kulttuuriympäristön erityispiirteet turvataan.

Lounais-Suomen ympäristöohjelmassa 2007 – 2012 tavoitteina on edellä mainittujen lisäksi yhdyskuntarakentamisen eheyttäminen laadukkaalla täydennysrakentamisella ja luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksien (viheralueet, ekologiset käytävät) turvaaminen.

Lounais-Suomen ympäristöohjelmassa 2010 – 2013 mainitaan lisäksi kaupunkikeskustojen elinvoiman vahvistaminen ja taajamarakenteen sisällä olevien rakentamattomien alueiden ottaminen rakentamisen piiriin sikäli kuin

maisemalliset tms. syyt eivät sitä estä sekä tuhlailevan maankäytön välttämisen.

Raision kaupungin strategiassa 2009 – 2013 tavoitellaan yhdyskuntarakenteen tiivistämistä ja fyysisen kaupunkikuvan kaunistamista.

Osayleiskaavan omia tavoitteita maiseman kannalta on vahvistaa Raision keskustan asemaa lisäämällä asuntoja, palveluita ja työpaikkoja; muuttaa kaupunkikuvaa aikaisempaa viihtyisämmäksi ja omaperäisemmäksi; avata ulkoilureittiyhteyksiä keskustasta sekä Raisionlahden että Raisionjoen suuntaan sekä parantaa jokilaakson maisemallista kokonaisuutta.

3. SELVITYS

3.1 Maiseman suurmuodot ja maisemakuva

Raision suurmaiseman pääelementit ovat alavat joki- ja purolaaksojen viljelyaukeat; asutuksen, pienialaisten viljelysten ja metsäisten kalliokukkuloiden kirjavoittamat alueet sekä pohjoisosan lähes asumattomat metsäiset vedenjakaajaselänteet.

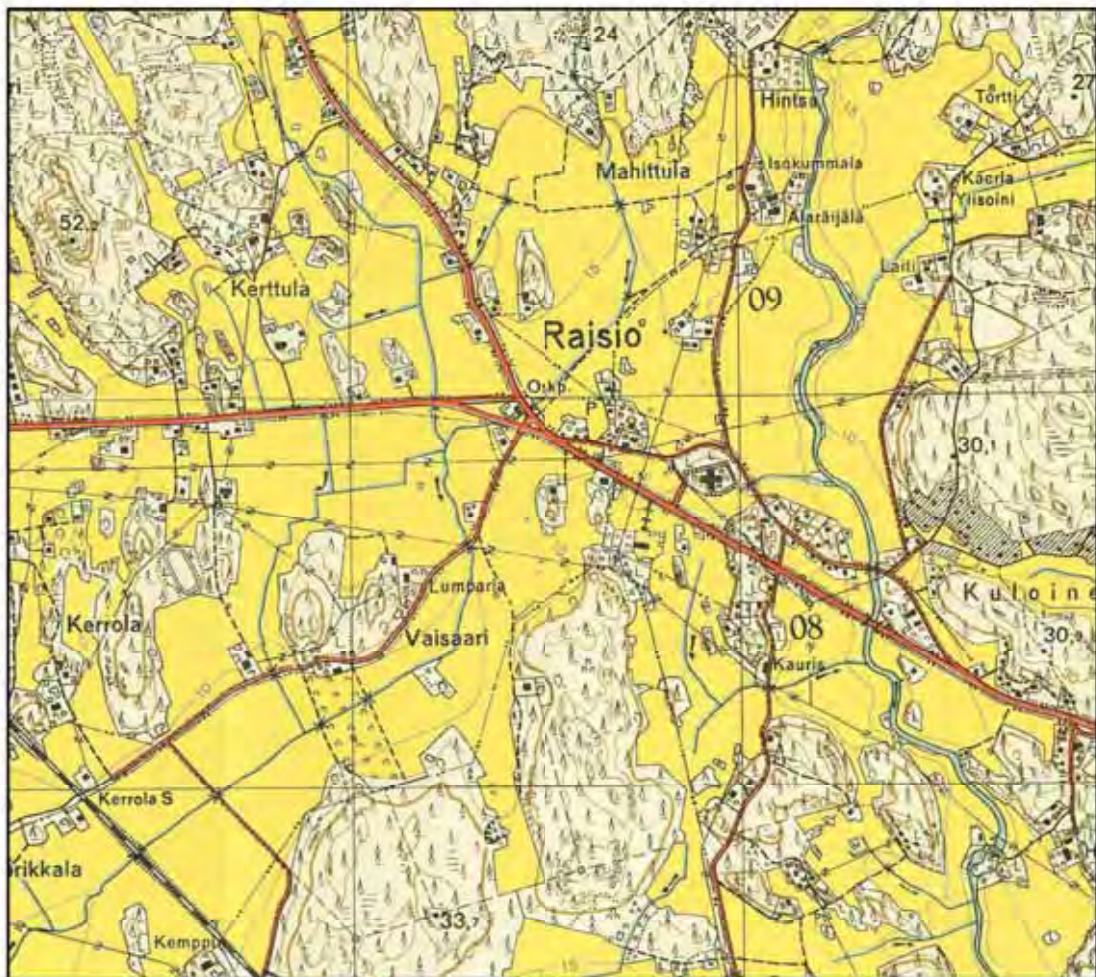
Raision maisemakuva vakiintui agraarisen kauden aikana, kun kaikki viljelykelpoinen maa otettiin käyttöön. Viljelysten reunavyöhykkeet olivat selkeät. Suurella osalla Raisiota tämä vakiintuminen oli kuitenkin välivaihe. Suuri rakentamistarve johti siihen, että rakennuspaikoiksi otettiin perinteisten rinteiden lisäksi lakikallioita ja peltolaaksoja. Keskeisillä rakentamisen alueilla entiset vakiintuneet maisematilojen rajat ovat hämärtyneet.

Suunnittelualueella alueen agraarisesta historiasta muistuttaa Raisionjokilaakso, jossa on jäljellä laajoja viljelyksiä sekä hevostila avoimine tarhoineen ja laitumineen. Muualla kaupunkimainen maisemakuva on vallannut alaa ydinkeskustan keskustatoimintoineen ja asuinkerrostaloineen ja reuna-alueiden pienipiirteisempine asuinalueineen.

3.2 Maisemahistoriaa 1900-luvulla

Vielä 1940-luvun taitteessa Raisio oli täysin maaseutumainen. Viljelymaisema levittäytyi laajana ja avoimena koko nykyisen keskustan alueella. Maisemaa rytmittivät pienet metsäsaarekkeet. Laajempia metsäalueita oli keskeisen suuren peltoalueen reunoilla. Tärkeät liikenneväylät olivat jo olemassa ja ristesivät keskellä avointa peltomaisemaa. Niiden linjaus oli lähes sama kuin nykyisin.

Rakentaminen oli harmoniassa ympäristön kanssa. Merkittävin rakennus oli kirkko. Pääväylien risteyksessä logistisesti mainiolla paikalla oli osuuskauppa.

Kuva 5. Raision keskustaa 1939-1945 peruskartassa.

Kuva 6. Raision keskustaa 1939
ilmakuvassa.

1960-luvun aineistosta käy ilmi, että asuinrakentaminen valtasi nopeasti avoimia peltotiloja ja agraarinen ympäristö alkoi mennä umpeen. Myös aikaisemmin täysin rakentamattomille metsäalueille nousi asuinrakentamista. Liikenneväylät tehostuivat ja saivat nykyiset linjauksensa.

Ensimmäiset kerrostalot rakennettiin. Tuli myös koulu- ja teollisuusrakentamista ja ympäristö alkoi selvästi muuttua aikaisemmasta viljelymaisemasta kaupunkimaiseen suuntaan. Esimerkiksi nykyisen ydinkeskustan ja Varpeen kerrostaloalueen kohdalla oli kuitenkin vielä avointa peltoa. Metamorfoosi oli kesken, kaupunki ja maaseutu vaihtelivat mosaiikkimaisesti.

Kuva 7. Raision keskustaa 1964 peruskartassa.

Kuva 8. 1962-1963 tilanne.

3.3 Rakentamisen kehittyminen 1900-luvulta eteenpäin

1920-luvulla valmistuneesta pitäjänkartasta voidaan havaita mautilojen ketju 5 – 10 m korkeuskäyrien osoittamalla vyöhykkeellä. Rakennukset sijoituivat useimmiten metsäisten niemikkeiden kärkiin etelä- tai länsirinteille hedelmällisten savipohjaisten rantaniittyjen äärelle. Maisemakuva pysyi kohtalaisen muuttumattomana toisen maailmansodan aikaan saakka.

Voimakas muuttoliike 1950-luvulta lähtien maalta asutuskeskuksiin kohdistui myös Raisioon. Rakentamisen sijoittumista ohjasivat alkuvaiheessa kiire ja tarjolla oleva rakennusmaa ja vähitellen myös pyrkimys kehittää yhdyskuntarakenteelle toimiva keskusta. Eräitä varhaisimmista selvästi kaupunkimaisempaan rakenteeseen pyrkivistä rakennuksista olivat Nesteentien pohjoispuolen korkeat, maamerkinomaiset kerrostalot. Vielä aivan avoimessa maisemassa ne näkyivät kauas. Ne eivät kuitenkaan pistemäisinä kohteina varsinaisesti muodostaneet kaupunkitilaa.

1960 – 1970-luvuilla rakentaminen ei tapahtunut maiseman ehdoilla, vaan liikenteen tarpeista ja palvelujen saatavuudesta. Maisemallisten näkökohtien huomioiminen ei kuulunut ajan henkeen. Niinpä Raision uunituore ydinkeskusta sijoittui maisemallisesti epäedulliselle kylmälle, tuuliselle ja pohjaveden vaivaamalle alueelle. Keskustatoimintojen kupeeseen kehittynyt Varpeen kerrostaloalue syntyi niinkään vanhaan peltoaukeaan.

Ydinkeskustaa uusittiin 2000-luvun taitteessa ja se on valittu yhdeksi suomalaisen arkkitehtuurin merkittäväksi kohteeksi vuosilta 2002 – 2003. Raisiontien varren uudet kerrostalot ja valoteos kadun yllä ovat napakoittaneet kaupunkikuvaa, koostaneet sitä jäsentyneemmäksi kuin aikaisemmin.

3.4 Maisematilallinen tarkastelu

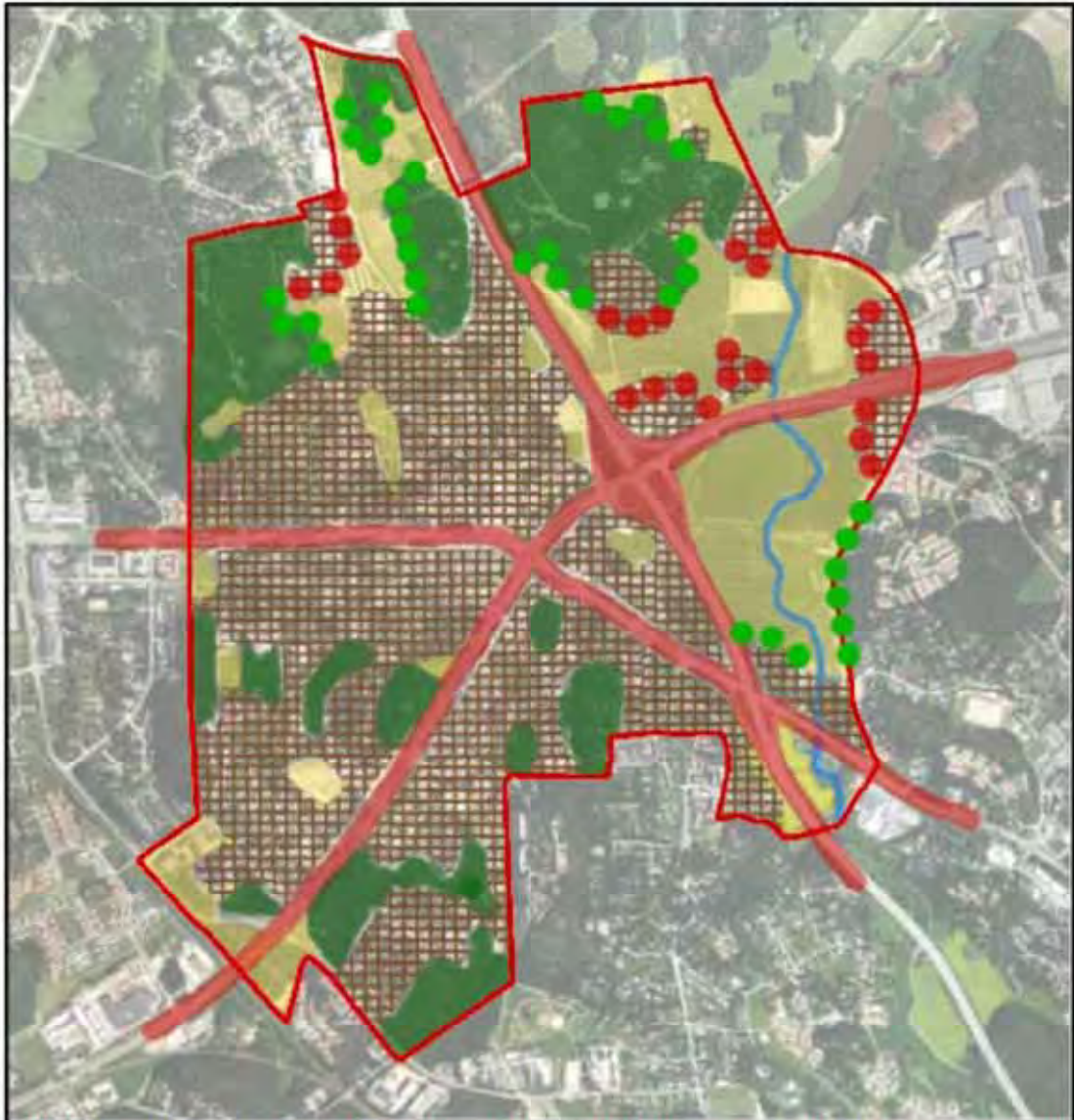
Voimakkaimmin maisemakuvaa selkiyttävät laajat, avoimet alueet. Tilavaikutelmaa lisäävät jyrkät, metsäiset rinteet. Jälkimmäisiä ei Raision keskusta-alueella juuri esiinny. Sen sijaan topografialtaan tasaista, avointa tai puolivointa maisematilaa on runsaasti.

Raisionjokilaakson suuri, avoin agraarinen maisematila on hallitsevin luonnon- ja kulttuuriympäristö alueella. Se kuuluu alueen historiallisesti vanhimpiin kerrostumiin ja on kaupungin vanhan identiteetin kannalta tärkein maisematila. Viljelylaakso ei ole säilynyt reunoiltaan aivan alkuperäisenä; laakson itälaidalla liikerakennukset työntyvät avoimeen maisematilaan ja lounaassa valtatie 8 muodostaa laaksolle uuden reunan. Alue on kuitenkin arvokas muistuma perinteisestä maankäytöstä ja avoimena pitäminen säilyttäisi tämän muistuman.

Huomattava osa Raision keskustan maisematilasta on liikenteen dominoimaa suurten risteävien liikenneväylien vuoksi. Keskellä aluetta on suuri liikenteellinen solmukohta eritasoliittymineen. Liikenteen melu ja liike vaikuttavat paljon itse väyliä laajemmalla alueella ja erityisesti avoimet maisematilat ovat liikenteen haittavaikutuksille herkkiä.

Valtatien 8 ja Raisiontien puristuksiin jäävä kirkonseutu muodostaa lehtevine puineen oman, vehreän maisematilansa. Alue on Raisionjokilaakson tavoin kaupungin vanhimpia historiallisia kerrostumia ja sellaisena vaalimisen arvoinen huolimatta liikenteen aiheuttamasta maisemahäiriöstä. Kirkko on rakennettu 1305 ja luokiteltu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaaksi kohteeksi.

Raision rakennettua keskustaa leimaa tasaisuus ja monin paikoin väljyys. Tiiviin kaupunkimaista maisemakuvaa on vain aivan ydinkeskustassa. Muilla korkeamman rakentamisen alueilla maisemakuva on lähiömäinen. Pientaloalueet ovat enimmäkseen vehreän puutarhamaisia. Alueen päätiet ovat pääsääntöisesti viivasuoria, koska maastonmuotojen motivoimaan mutkitteluun ei ole ollut tarvetta.

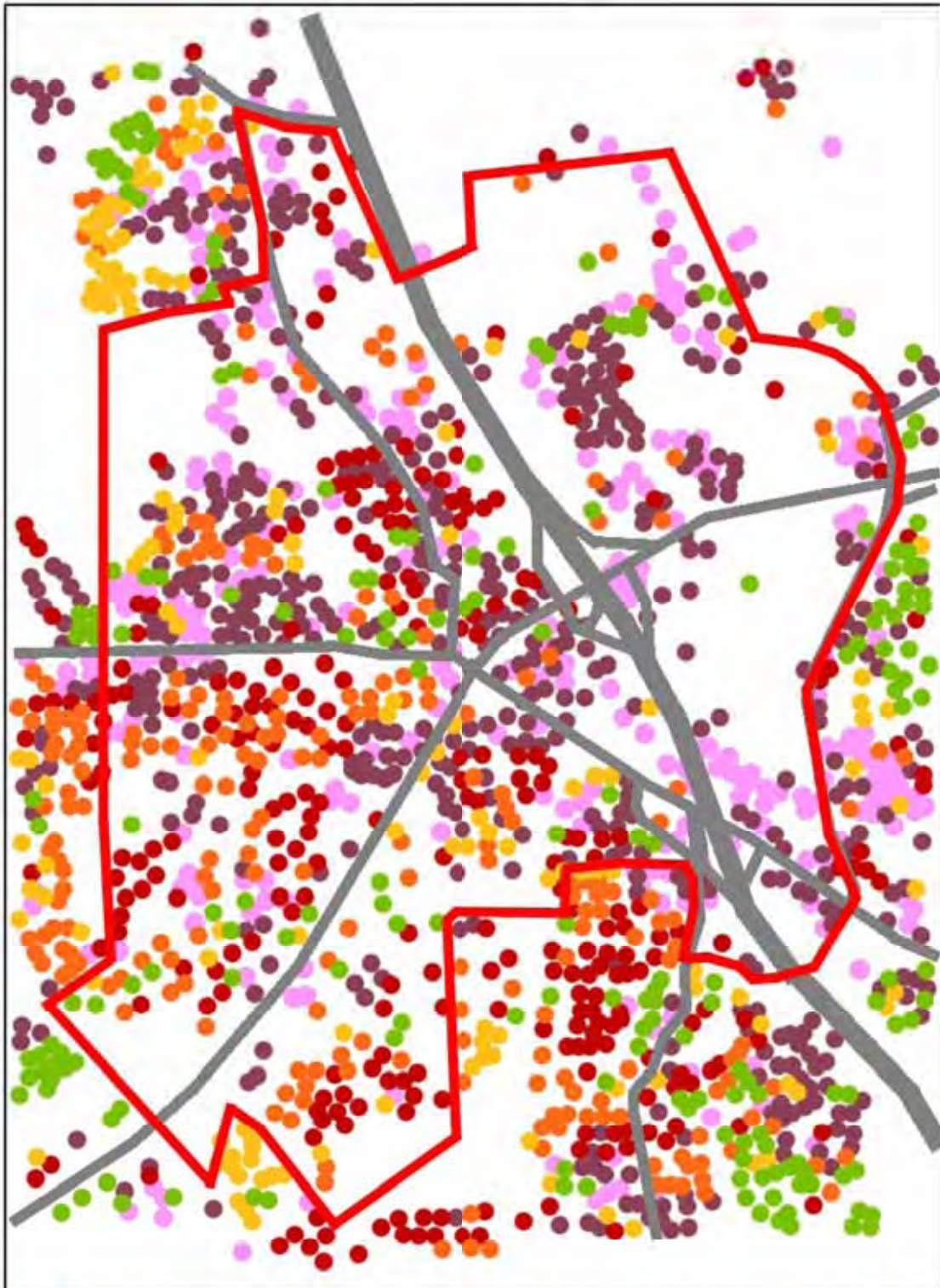

Kuva 9. Nykyinen maisemakuva. Rakennettu ympäristö on rasteroitu ruskealla, avoimet maisematilat ovat keltaisia, sulkeutuneet metsäalueet vihreitä, tärkeä vesiaihe on sininen, liikenteen dominoima vyöhyke on maalattu punaisella, kasvillisuuden muodostamat avoimen maisematilan reunat on merkitty vihreillä palloilla ja rakennusten muodostama reunavyöhyke punaisilla palloilla.

Suunnittelualan pohjoisosissa on säilynyt melko yhtenäisiä sulkeutuneita metsäalueita. Pienempiä sulkeutuneita metsäsaarekkeita löytyy alueen eteläiseltä puoliskolta. Suuri osa metsistä on kalliomänniköitä ja kuivia kankaita, joilla valtapuu on mänty. Havupuut ovat merkityksellisiä maisemakuvassa kaikkina vuodenaikoina. Metsät ovat alueen keuhkot.

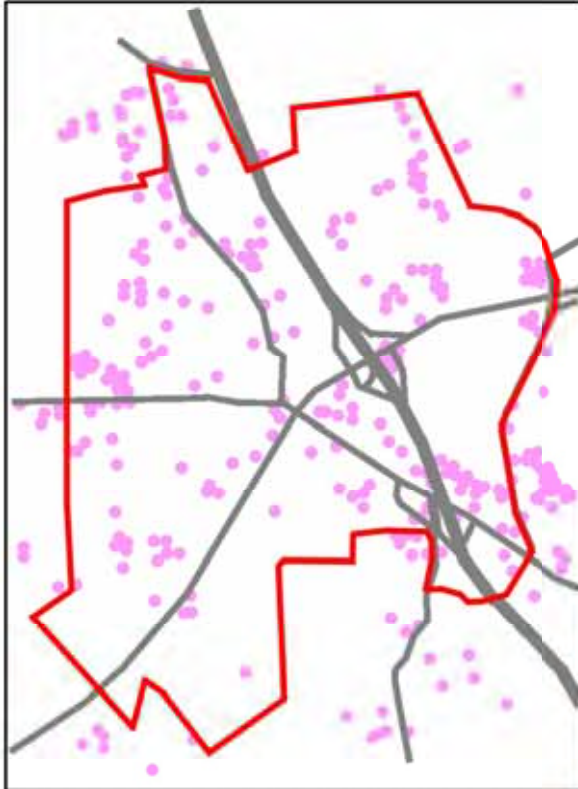
Raision ydinkeskusta-alueella on vielä aistittavissa aiempi agraarinen avoimuus, sillä puusto ei ole ennättänyt kasvaa merkittäviin mittoihin. Maisema on hyvin tasaista ja aavaa, aivan kuten vanhoille viljelyksille tyypillistä onkin. Puuston kasvaessa järeäksi aukea maisemakuva muuttuu, mutta muutos on hidas ja vie vuosikymmeniä.

3.4.1 Rakentamisen määrä eri vuosikymmeninä

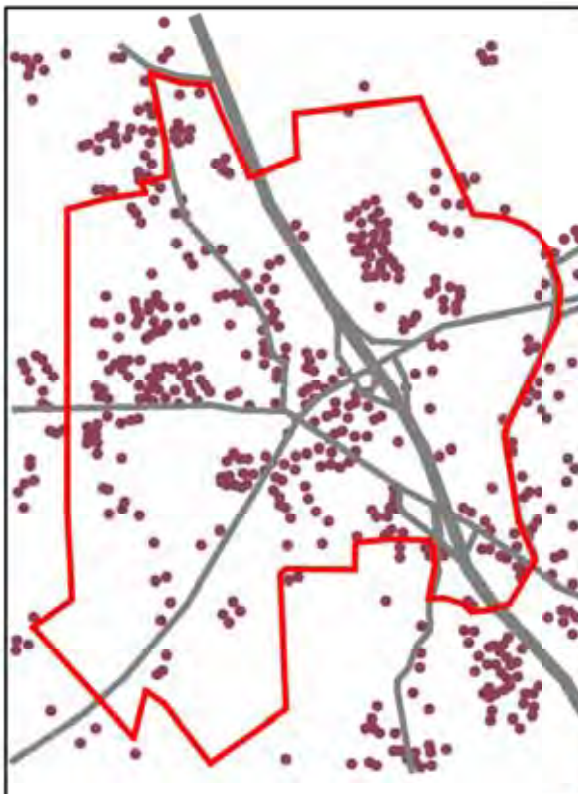

Kuva 10. Rakentamisen ajoittuminen, kuvakooste. Vaaleanpunaiset pisteet osoittavat rakentamisen tilanteen 1940-luvulla. Punaviolettiset pisteet ovat 1960-luvun alkuun mennessä rakennettuja rakennuksia. Punaiset pisteet ovat 1970-luvun puoliväliin mennessä rakennettuja rakennuksia. 1980-luvun puoliväliin mennessä rakennettuja rakennuksia on merkitty oranssein pistein. Keltaiset pisteet ovat 2000-luvun alkuun mennessä rakennettuja rakennuksia ja vihreät pisteet on rakennettu 2010-luvulle tultaessa.

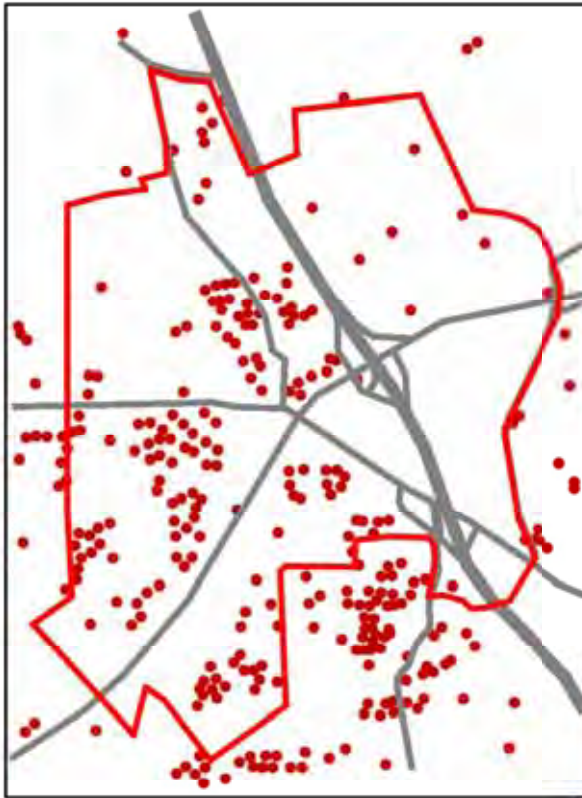
3.4.2 Rakentamisen määrä eri vuosikymmeninä, koosteen purku

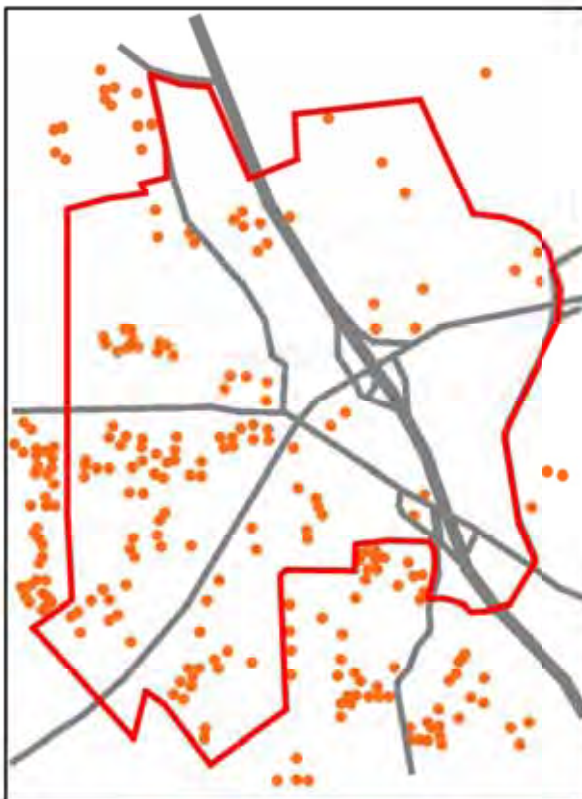
Kuva 11. Keskustan rakennukset 1940-luvulla. Rakentaminen on väljää, vanhaan kylärakenteeseen tukeutuvaa, eikä selkeää ydinkeskustaa ole. Osa rakennuksista on sittemmin purettu liikenneväylien ja uusien rakennusten tieltä.

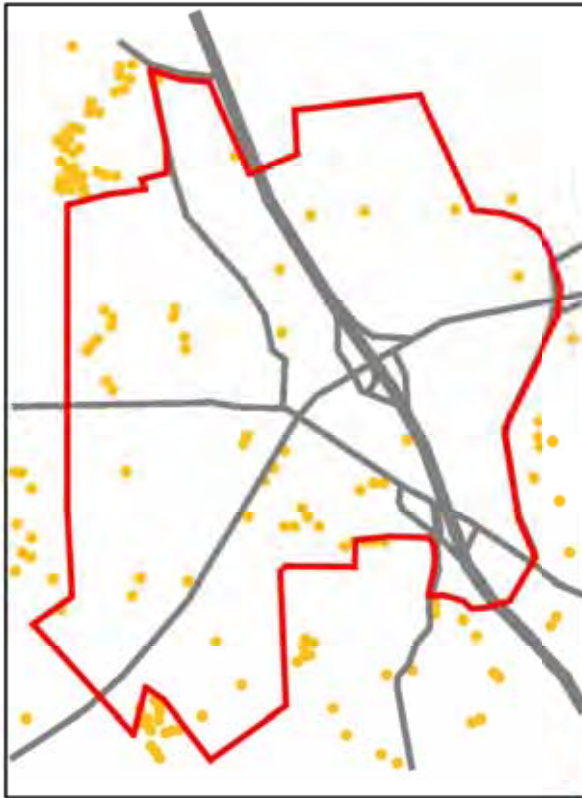
Kuva 12. 1940- ja 1960-lukujen välillä Raisioon syntyi runsaasti uutta rakentamista. Muodostui aikaisempaa tiiviimpiä asuinalueita, esimerkiksi Petterinpeltoon syntyi merkittävä uusi asuinalue. Rakentamisen painopiste oli keskustan keski- ja koillisosissa.

Kuva 13. 1960- luvulta vuoden 1975 tienoille syntyi runsaasti uutta rakennuskantaa painottuen keskustan länsi- ja eteläosiin.

Kuva 14. Vuosien 1975 ja 1985 välillä rakentaminen jatkui mieltei yhtä kiivaana kuin edelliselläkin jaksolla. Tällöinkin rakentaminen oli runsainta keskustan länsi- ja eteläosissa.

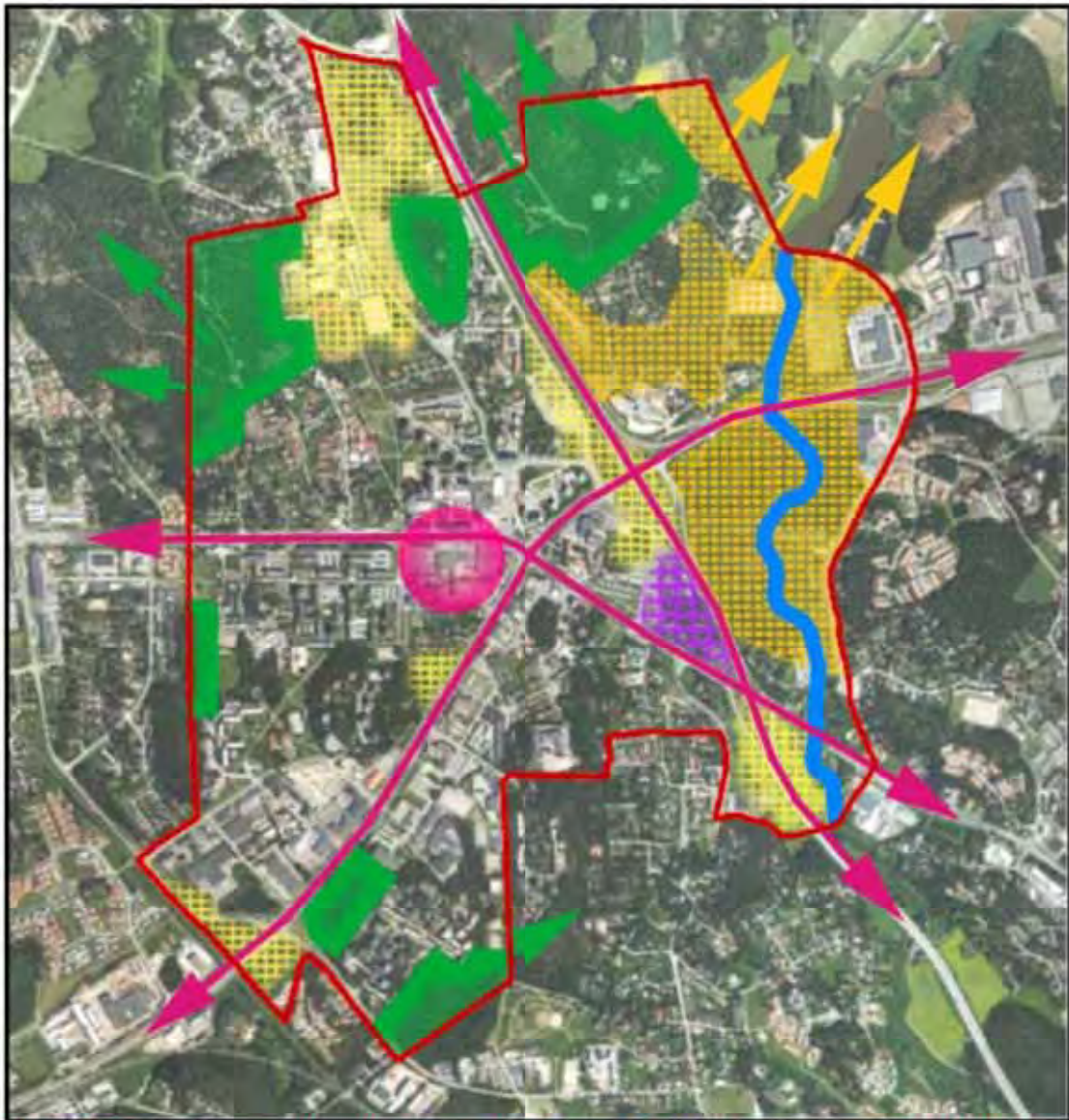

Kuva 15. Vuosien 1985 ja 2000 välisenä aikana Raision keskustassa rakennettiin varsin vähän. Osasyyn vähäiseen rakentamiseen saattoi olla 1990-luvun alun lama. Uudiskohteet olivat pistemäistä täydennysrakentamista eikä suunnittelualueelle syntynyt yhtään tiivistä uutta rakennettua aluetta.

Kuva 16. 2000 – 2010 rakentaminen noudatteli jo vakiintunutta linjaa: keskustaan rakennettiin harvaan ja pistemäisesti ja tiiviimmät uudet kokonaisuudet sijaitsivat keskusta-alueen ulkopuolella. Ydinkeskusta täydentyi ryhmällä uusia rakennuksia.

4. YHTEENVETO

Kuva 17. Raisionjokeen tukeutuva avoin, viljelty maisematila on merkitty tummankeltaisella pisterasterilla ja maisematilan jatkumissuunta keltaisilla nuolilla. Raisionjoen tärkeä vesiuoma on merkitty sinisellä. Dynaamiset liikenneväylät on merkitty vaaleanpunaisella. Ydinkeskusta, kaupungin sydän on merkitty vaaleanpunaisella ympyrällä. Kirkonseudun arvokas ympäristö on rasteroitu violetiksi. Tärkeät metsäalueet on merkitty vihreällä ja niiden jatkuminen kaavarajan ulkopuolelle on osoitettu nuolin. Alueet, joilla on viitteitä agraarisesta menneisyydestä, on rasteroitu vaaleankeltaisiksi.

Raisio on viljelymaisemaan kasvanut nuori kaupunki, jolla on vahvat agraariset juuret. Kehitys kylämäisestä rakenteesta kaupungiksi on ollut nopeaa ja osin hallitsematonta. Liikenne on domnoivasti läsnä kaupungissa.

Ydinkeskustan suhteen kaupunki on ryhtynyt terävöittämään linjaansa luoden uutta, dynaamisempaa kaupunkikuvaa. Tämä on toivottavaa kehitystä, jonka soisi jatkuvan, jotta ydinkeskustan laadukas kaupunkikuva leviäisi laajemmalle ympäristöön. Kaupungin rakennetun ympäristön tiivistäminen on suotavaa.

Suunnittelualueen pohjoisosissa on laajempia metsäkokonaisuuksia, jotka on suotavaa pitää niin vähällä rakentamisella kuin mahdollista ja lisäksi huolehtia, että yhteydet laajemmalle virkistysverkkoon säilyvät. Metsiä on suunnittelualueella yleisesti ottaen vähän. Ne ovat kaupungin keuhkot.

Raisionjokilaakso on kaupungissa tärkeä kulttuurihistoriallinen, edelleen alkuperäisessä käytössä säilynyt ekologisesti, esteettisesti ja historiallisesti arvokas maisemaelementti. Sen säilyttäminen avoimena on kaupungin vanhan identiteetin kannalta tärkeää. Jokilaakson reunoja on mahdollista kehittää monikerroksisen kasvullisina ja rakennettujen maisemahäiriöiden vaikutusta pehmentää istutuksin. Jokilaaksolla on virkistyspotentiaalia, joka tulee tunnistaa ja hyödyntää.

Kirkonseutu on Raision vanhinta rakennettua kerrostumaa ja sitä on hyvä vaalia nykyisellään ja kehittää lehtevänä, arvokkaan puistomaisena kukkulana huolimatta ympäristön häiriötekijöistä.

Ramboll Finland Oy

Johanna Karelahti
maisema-arkkitehti

LÄHDELUETTELO

Kuvat ja kartat

Sotilaskartta 1700-luvun loppupuolelta
Kalmbergin kartta 1855
Peruskartta 1939 – 1945
Ilmakuva 1939
Ilmakuva 1962 – 1963
Peruskartta 1964
Suunnittelualue osoitekartassa
Ajantasainen ortokuva
Rakennetun maiseman historia, rakeisuuskuva

Kirjallinen aineisto

Eeva Byman: Raisionjokilaakson maisema- ja virkistyskäyttösuunnitelma, 1984
Kaija Uusitalo: Raisio: Maiseman yleissuunnitelma, 1988

Internet

Karttapaikka
Google Maps